

Het pensioen voor de dga gaat visieloos ten onder

Van echt *pensioen* naar echte *belastingenschuld!*

Kees Beishuizen en Jack Borremans

Het lange wachten op de op 18 december 2012 reeds aangekondigde en vóór Prinsjesdag 2013 in het vooruitzichtgestelde visiedocument van oud-staatssecretaris Weekers op de toekomst van het dga-pensioen leverde louter teleurstellingen op toen het uiteindelijk, op 6 december 2013, het licht zag. Zijn pleidooi voor een fiscaal gefaciliteerde belastingenschuld mét revisierenteclaim in de vorm van een renteloze FOR voor dga's om daarmee voor eens en voor altijd af te rekenen met het instrument 'eigen beheer', zadelde de dga, nog meer dan bij 'eigen beheer', op met een ongedekte pensioencheque. En lost het probleem van het verschil tussen de bedrijfseconomische werkelijkheid en de fiscale waardering écht niet op! En dat was toch wat Weekers in december 2012 had toegezegd. De vraag: kiest de dga voor fiscaal pensioen of echt pensioen is door Weekers beantwoord: fiscaal pensioen! Wat wel erg frappant is, omdat wetgever en Belastingdienst zich de afgelopen jaren nu juist hadden opgeworpen als hoeder van het dga-pensioen. Geen fiscaal gedreven voorziening, maar een instrument voor de oudedag. Écht pensioen dus.

Het zicht op dit vraagstuk lijkt erg vertroebeld door de omvangrijke pocket Belastingwetten: het centraal stellen van de fiscale regels als de pensioennorm der dingen, geeft blijk van een jaren '90-visie op het dga-dossier. Fiscaliteit is de norm, vermogensvorming, risicoprofilering en pensioenplanning blijken totaal geen rol te hebben gespeeld. De keuze voor een louter fiscaal gedreven aftrekpost is een keuze voor een verkapte bezuinigingsmaatregel en zet de dga in de kou. De relatieve teruggang in fiscale aftrekruimte zonder inhaal mogelijkheden ten opzichte van de huidige pensioenruimte maakt het instrument om die reden al niet interessant. Zeker in vergelijking met de inhaalruimte in het (bancaire) lijfrenteregime. Maar meer nog, de gedwongen liquidatie en afstorting in een financieel product óf met revisierente afrekenen bij pensionering halveert gemiddeld genomen de beleggingshorizon op het voor de oudedag gereserveerde vermogen: de dga zal op een fiscaal houtje moeten bijten als hij zonder significante aanvullende box-3-besparingen met pensioen gaat. Of noodgedwongen veel meer (beleggings-)

risico moeten nemen om alsnog een adequate oudedagsvoorziening te realiseren.

Het is onmogelijk om in een beperkt aantal woorden inhoudelijk in te gaan op alle (non-)argumenten van Weekers om niet te kiezen voor de meest voor de hand liggende opties, namelijk gewoon de verstoring elementen weg te nemen die het verschil tussen de fiscale waarheid en de

'De dga zal op een fiscaal houtje moeten bijten als hij zonder significante aanvullende box-3-besparingen met pensioen gaat.'

bedrijfseconomische realiteit bepalen, en overgaan tot de orde van de dag. Anno 2014 is het in onze ogen een zwakbetod om de complexiteit van het (dga-)pensioen als argument aan te voeren. Wat maakt het nu juist complex? Juist ja, de verstoring beperkingen in de fiscale wetten. Pensioen is een complex product waar tegenwoordig een vergunning voor

nodig is om erover te mogen adviseren. Pensioen gaat over het oormerken van winsten ten behoeve van koopkrachtbehoud over een vaak lange horizon. De wijze waarop dit vermogen wordt belegd om tot een echte pensioenvoorziening te komen, maakt de eeuwige discussie 'eigen beheer' of 'verzekeren' irrelevant. Bij pensioen in eigen beheer gaat het immers om de opbouw van vermogen om na pensionering de uitgaande kasstromen geëtiketteerd als pensioen te kunnen financieren, zonder gedwongen liquidatie. En dat laatste is precies wat Weekers wel introduceert. Op het voorgeschreven afrekenmoment moet de dga een lijfrente aankopen tegen de op dat moment geldende marktrente. Dat is in de collectieve pensioenmarkt het grootste knelpunt dat wordt opgeworpen tegen beschikbarepremierelagen als alternatief voor gegarandeerde pensioenen. Juist bij pensioen in eigen beheer ontbreekt dit gedwongen liquidatiemoment en kan de dga, zoals dat heet, het pensioen decumuleren. Stapsgewijs opnemen van geoormarkt vermogen voor periodieke uitkeringen met behoud van rendementsperspectief over dit vermogen. Prudent? Ja!

Weekers had eigenlijk eens moeten gaan praten bij zijn collega van Sociale Zaken. Zij worstelt immers met dezelfde uitdagingen als het gaat over de houdbaarheid van ons collectief pensioen(fonds)stelsel: levensverwachting, marktrente en voorwaardelijke indexatie. En neemt nog veel langer de tijd. Hoe langer het duurt, hoe groter de kans dat het probleem van Weekers zichzelf oplost. Al enige tijd stijgt 'dé' marktrente. Dit verbetert het perspectief van de dekkingsgraad. En verkleint

het verschil tussen de fiscale en commerciële verplichting.

De FOR-optie heeft duidelijk de voorkeur van Weekers. Hij beperkt zich dan ook tot het opsommen van de voordelen van deze optie. De pensioen-BV verliest zijn bestaansrecht. Er is geen verschil meer tussen fiscaal en commercieel. En bij echtscheiding vindt er ook geen afstorting plaats. De ex-partner, wiens belangen wanneer het gaat om het uitkeren van dividend onlangs in het parlement nog met hand en tand verdedigd werden, vist bij deze optie dus volledig achter het net.

De FOR-optie kent in de visie van Weekers geen nadelen, althans: hij noemt ze niet. Wij hebben ze hiervoor echter geschetst:

- van een echt pensioen gaat de dga met deze optie naar een belastingschuld;
- deze optie verkort de beleggingshorizon aanzienlijk;
- de dga-FOR levert substantieel minder fiscaal voordeel, dus minder financiering van de onderneming;
- de reserve moet op uiterlijk op AOW-gerechtigde leeftijd afgestort worden in een financiële product en is daarmee direct afhankelijk van de marktrente!
- het lost het probleem van bestaande aanspraken niet op, verschil tussen fiscaal en commercieel blijft. Op dat essentiële punt gaat Weekers niet in.

Wat is dan wel de oplossing?

Het verkleinen van het verschil tussen fiscale en commerciële pensioenverplichting is betrekkelijk eenvoudig:

1. Laat het mantra van de 'tarieven van verzekeraars' de enige maatstaf zijn voor de commerciële waarde van het dga-pensioen los. Artikel 3.12 URLB spreekt in dit verband helemaal niet over 'verzekeraars', maar over 'derden'. Geen enkele verzekeraar kan namelijk de arbeidsrechtelijke pensioenafpraak tussen de bv en de dga verzekeren. Een voorwaardelijk geïndexeerd pensioen is echt niet te koop bij een verzekeraar. Hooguit een nominaal pensioen waarbij gedeeltelijke winstdeling op het fictieve rendement op periodiek te betalen premie kan

worden gebruikt voor (incidentele) koopkrachtaanpassing. Winst bij verzekeraars wordt in bepaalde verhouding gedeeld met aandeelhouders en deelnemers aan pensioenregelingen. En dat zijn, per definitie, verschillende personen. Maar wie deelt er in de winst bij eigen beheer, of dat nu door dividend of door indexatie wordt onttrokken tegen, effectief, hetzelfde belastingtarief? De dga. Wat is het probleem?

2. Maak het probleem niet onnodig groter door de voorwaardelijke indexatie 'gemakshalve' om te zetten in een onvoorwaardelijke, vaste, indexatie. Dat rekt misschien gemakkelijk, maar kent geen enkele arbeidsrechtelijke grondslag. Maar overschat op die wij-

'Het is betrekkelijk eenvoudig om het verschil tussen fiscale en commerciële pensioenverplichtingen te verkleinen.'

ze per definitie de commerciële verplichting. De toeslagenmatrix uit de Pensioenwet geeft u hierin veel inzicht. Een onschatbaar element in de collectieve gangbaarheidstoets.

3. Een voorwaardelijk geïndexeerd pensioen blijkt in veel gevallen niet meer waard dan een nominale aanspraak door het ontbreken van winstdeling. Kies er dus voor om de indexatie achterwege te laten bij de commerciële waardering. Bij waardeoverdracht van werknemerspensioen gebeurt dat immers ook! En kijk bij pensioeningang of er nog vrij vermogen in de bv is om daarmee een koopkrachtcorrectie te financieren. Dát staat namelijk in de modelpensioenovereenkomst van de Belastingdienst.
4. RJK B14.110 geeft veel realistischere uitgangspunten voor de commerciële waardering dan 'tarieven van verzekeraars', maar wordt zelden toegepast bij de jaarrekening. Ons pleidooi in *Accountancynieuws* van 23 februari 2007 heeft nog steeds niet aan kracht ingeboet! Nu de RJ om is, lijkt het ons

dat ook het gevaar van excessieve dividendonttrekkingen fors lager wordt. Onderwaardering is dan niet meer aan de orde. Afhankelijk van het risicoprofiel van de deelnemers leveren prudente beleggingen in collectieve pensioenregelingen een reëel verwacht beleggingsrendement tussen 3,5 en 5,5%. En de swaprente voor hoogwaardige (AA/AAA) bedrijfsobligaties ligt al bijna op 4%.

5. Verzekeer of beperk het vooroverlijdensrisico.
6. Sta toe dat de PPI een toegestane pensioenuitvoerder voor het dga-pensioen is, zonder de beperkingen die de Pensioenwet oplegt aan de uitvoering van beschikbare premieregelingen.

Conclusie

De erfenis van Weekers toont in onze ogen geen visie op het pensioen van de dga, doch is slechts de opmaat naar het afschaffen van eigen beheer en verlagen van de fiscale subsidie. Voor (fiscaal) adviseurs breken straks andere tijden aan. Althans, als de dga-FOR daadwerkelijk wordt ingevoerd. Allocatie van vermogen en de zoektocht naar echt rendement op het FOR-vermogen worden noodzakelijk. De kosten voor de (actuariële) berekening vallen hierbij in het niet. **An**

Jack Borremans en Kees Beishuizen zijn beiden partner van LNBB actuarissen + pensioenconsultants te Amersfoort en Dordrecht, gespecialiseerd in fiscale, juridische, actuariële en verzekerings-technische pensioenadvisering aan ondernemers en hun ondernemingen.